

Практичне заняття 10
Свобода віросповідання. Свобода вираження поглядів

Джерела:

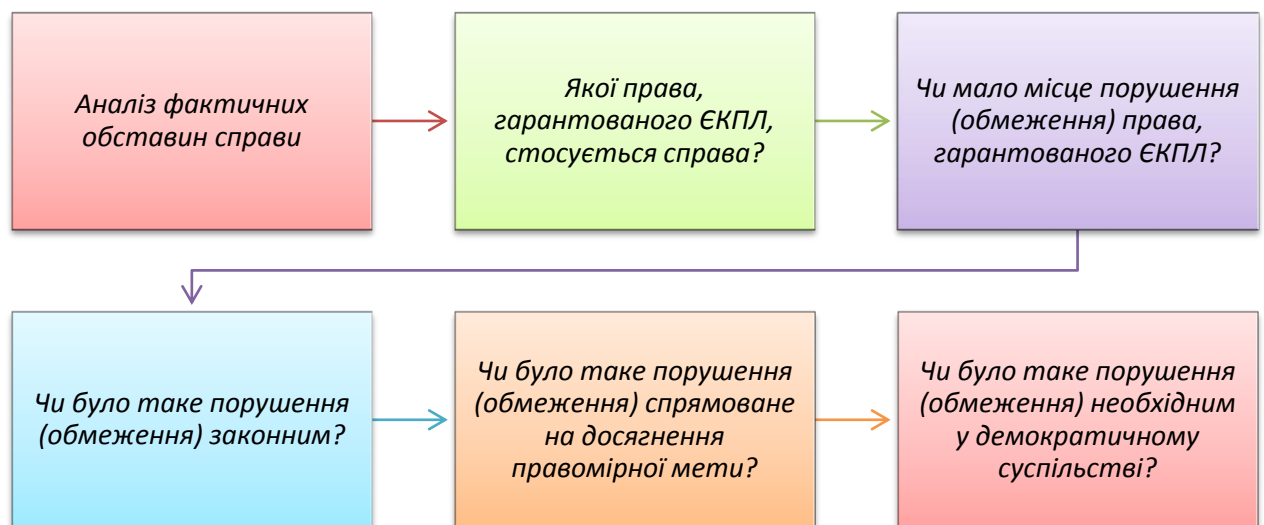
1. [Конституція України](#)
2. [Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод](#)
3. [Загальна декларація прав людини](#)
4. [Міжнародний пакт про громадянські і політичні права](#)
5. [Коккінакіс проти Греції \(1993\)](#)
6. [Мануссакіс та інші проти Греції](#)
7. [Хендісайд проти Сполученого Королівства](#)
8. [Мюллер та інші проти Швейцарії](#)
9. [«Санді Таймс» проти Сполученого Королівства](#)
10. [Ференігінг Веекблад Блуф! проти Нідерландів](#)
11. [Лінгенс проти Австрії](#)
12. [Гудвін проти Сполученого Королівства](#)
13. [Отто-Премінгер Інститут проти Австрії](#)

Теоретичні питання:

1. Поняття свободи віросповідання
2. Поняття свободи вираження поглядів
3. Заборона цензури

Практичні завдання:

Для вирішення практичного завдання проаналізуйте нижченаведені кейси за таким алгоритмом:

Кейс 1.

Заявник є секуляризованим католицьким священником. У 1984 році він подав до Ватикану клопотання про позбавлення обов'язку celibату. Наступного року він уклав

цивільний шлюб і у них з дружиною народилось п'ятеро дітей. Починаючи з 1991 року заявник працював учителем католицької релігії і етики у державній середній школі за річним трудовим договором, який поновлювався за обов'язковою для міністерства освіти згодою єпископа. У 1996 році заявник брав участь у зборах «Руху за добровільний celibat» (MOCEOP). Там учасники висловлювали свою незгоду з позицією Церкви щодо багатьох питань, таких як аборт, розлучення, сексуальність або ж контроль народжуваності. Регіональна газета опублікувала статтю, в якій було розміщено фотографію заявника в оточенні його родини, його ім'я і більшість його висловлювань. У 1997 році заявнику було даровано звільнення від celibату. Трудовий договір з ним не був поновлений через те, що він не дотримався свого обов'язку викладати «без скандалу», оприлюднюючи своє становище «одруженого священника». Заявник безуспішно оскаржував це рішення у національних судах. Суди вирішили, що оскільки мотивування звільнення є суто релігійним, вони мають обмежитись перевіркою поваги до основоположних прав заявника. Зокрема, ретельно перевіривши обставини справи, Конституційний суд вирішив, що обов'язок нейтральності забороняє державі висловлюватись щодо поняття «скандал», застосованого єпископом для відмови поновити із заявником трудовий договір, а також щодо відстоюваного заявником добровільного celibату священників. Проте цей суд оцінив обсяг втручання у права заявника і вирішив, що воно не було ані непропорційним, ані неконституційним, а виправдовувалось повагою до реалізації католицькою церквою своєї релігійної свободи у колективному або громадському вимірі, в сукупності з правом батьків обирати релігійну освіту своїх дітей.

Кейс 2

Заявники є юристами, що виграли справу про наклеп проти двох журналістів з щоденної газети «Річ Посполита» (*Rzeczpospolita*), пов'язану із публікацією статті, в якій стверджувалось, що вони нажили статки, допомагаючи політикам в підозрілих бізнес операціях. Беручи до уваги, зокрема, те, що твердження журналістів, здебільшого, ґрунтувались на чутках та неперевіренних свідченнях, а також те, що вони не зробили навіть мінімальних кроків, необхідних для підтвердження інформації, національні суди зобов'язали їх та їх головних редакторів заплатити штраф на користь благодійної організації та опублікувати вибачення. Ці обов'язки були виконані.

Пізніше, після того, як виявилось, що стаття була доступною на веб-сайті газети, заявники розпочали нове судове провадження для отримання постанови про її видалення з сайту. У скарзі їм було відмовлено на підставі того, що постанова про видалення статті прирівнювалася б до цензури та переписування подій. Втім, суд звернув серйозну увагу на вимогу щодо включення до розміщеної на веб-сайті статті виноски або посилання, яке б інформувало читачів про судові рішення в первинному провадженні щодо наклепу. Це рішення було підтримано в апеляційній інстанції.

Кейс 3

Заявник є журналістом, який опублікував книгу, яка в несприятливому світлі розповідає про історію заснування «Газети Виборча» (*Gazeta Wyborcza*), однієї з найбільш відомих польських щоденних газет, а також про її журналістів та фінансові відносини її видавника. Після цього він попросив сім щоденних та щотижневих газет опублікувати платну рекламу книги. Всі вони відмовили. Заявник пред'явив позови проти газет. Врешті, дві газети зобов'язали опублікувати відповідну рекламу. В Європейському Суді заявник

скаржився, що національні суди схвалили відмову «Річ Посполита» (*Rzeczpospolita*) (однієї з газет) опублікувати платну рекламу його книги після того, як встановили, що реклама була несумісною з редакційною спеціалізацією газети і публікація могла дати підстави для підозр, що редактори «Річ Посполита» намагалися звести наклеп на свого конкурента – «Газета Виборча» в очах суспільства.